

PRIMORSKI DNEVNIK

DRUGI DEL GOVORATOVA J. DEKLEVE

Italijanske šole, vrteci, kulturna društva gledališče, študijske podpore itd.

„Bil bi srečen, če bi prebivalstvo slovenske narodnosti angloameriške cone bilo izpostavljeno takšnemu »raznarodovanju« - je poudaril tovariš Dekleva

(Nadaljevanje s 1. strani)

razpolago. Duhovniki, ki so bili obsojeni, niso bili obsojeni, zato ker so duhovniki, temveč zaradi kršitve točnih zakonskih predpisov.

Razume se, da to velja za vse prebivalstvo, ne glede na versko politično ali nacionalno čustvo posameznika. V podporo na zgoraj navedeno hočem prikazati nekaj primerov: Borstati Don Bruno je bil na pr. obsojen, ker je bil kriv, da je v prvem četrtletju 1949 leta med poučevanjem katekizma v cerkvi sv. Secebera v Bujah izrekel učenec osnovne šole v Bujah sledečo besedo: »Otroci, ki hodijo v hrvaško šolo, bodo šli v pekel, kjer jih bodo velike lače pojedle, oni pa, ki hodijo v italijansko šolo, bodo šli v raj« torej ker je pri tem zakrivil dejanje agitacije in propagande s ciljem povzročiti ali izpodbiti sovraštvo in narodnostno nesoglasje.

Počeal Vittorio pa je bil obsojen, ker je zakrivil kaznivost s tem, da je dejal, da je v prvem četrtletju 1949 leta med poučevanjem katekizma v cerkvi sv. Secebera v Bujah izrekel učenec osnovne šole v Bujah sledečo besedo: »Otroci, ki hodijo v hrvaško šolo, bodo šli v pekel, kjer jih bodo velike lače pojedle, oni pa, ki hodijo v italijansko šolo, bodo šli v raj« torej ker je pri tem zakrivil dejanje agitacije in propagande s ciljem povzročiti ali izpodbiti sovraštvo in narodnostno nesoglasje.

Sovinski tisk razvija že dolgo breznacionalno gonjo proti VUJA-i in proti ljudski oblasti, trdi, da je italijanski življenjski izpostavljen terorju in raznarodovanju. To je imelo svoje posledice tudi v tem svetu. Ne bom govoril tu o bližnji in o daljni preteklosti, o navedbo položaja na tem ozemlju za časa Avstrije kakor tudi za časa fašistične in predfašistične Italije. Če kdo želi šamo nekoliko spoznati položaj, v katerem so bile slovenske in hrvaške šole v jugoslovanski coni, mu priporočam čitanje knjige »Zgodovina šole v Istri od Avgusta do Mussolinija« Carmela Cottoneja.

Ni dvoma, da so po osvoboditvi prenehale obstajati v popolnosti slovenskih krajevih italijanske šole, ki jih je fašizem postavil v raznarodovalne namene. In mislim, da ni med nami nikogar, ki bi se zaradi tega vznemirjal. Nasprotno, najvažnejše je, koliko je ljudska oblast napravila za italijanske šole. Ne bom primerjal statistiko iz časa pred prvo svetovno vojno in niti iz časa fašistične Italije, kajti v tem zadnjem času niso obstajale slovenske šole. Hotel bi citirati samo podatke iz šolskega leta 1949-50.

V koprskem okraju imamo sedaj v italijanskih osnovnih šolah skupno 223 učencev s 97 učitelji. Poleg tega delujejo še 3 didaktični direktorji in 2 učiteljski petja.

V bujskem okraju pa 1160 učencev s 38 učitelji. V vsem okraju torej je tako 3384 učencev s 136 učitelji in italijanskih osnovnih šol.

Koper - gimnazijska 205 dijakov, 17 profesorjev.

Koper - meščanska šola 119 dijakov, 8 profesorjev.

Piran - nova realna gimnazijska 113 dijakov, 15 profesorjev (ooperirji moram, da je to šola odprla ljudska oblast).

Piran - meščanska šola 103 dijakov, 9 profesorjev.

Izola - meščanska šola 191 dijakov, 15 profesorjev.

Izola - tehnična šola 13 dijakov, 2 profesorja.

Bujski okraj: Buje - meščanska šola 46 dijakov, 4 profesorji.

Umag - meščanska šola 29 dijakov, 4 profesorji.

Novi grad - meščanska šola 28 dijakov, 4 profesorji.

V vsem okraju je torej 846 srednješolskih dijakov italijanske narodnosti s 80 profesorji.

Moram pripomniti da je vroča želja tržaških irendentov, da bi se italijanske šole v coni B zaprele, iz teh progov so prihajale in se pripravljajo vzpodbuditi učiteljem, da bi zapustili cono in s tem povzročili mučen položaj za italijanske šole. Hoteli so s tem umetno povzročiti položaj, da bi ga potem uporabljali za dobro znane cilje.

Kljub temu pa italijanska šola je in bo ostala, čeprav bi nekateri zgoraj imenovani krogi hoteli njeno smrt. Zato ga Otrski vrteci delujejo v Koprju, Izoli, Portoraju, Sečljahu, Umgu in Brtonigah ter jih obiskuje 280 otrok pod varstvom 11 učiteljev. Letos bodo odprli nove otroške vrtece.

Italijanska kulturna društva delujejo v Koprju, Izoli, Piranu, Portoraju, Strunjanu, Sečljahu, Bujah, Novem gradu, Umagu, Monjanju in Ankaranu s skupnim številom 1335 vpisanih in

imajo v svojih knjižnicah 2700 knjig.

Ljudska oblast je dala na razpolago tem krožkom prostore in potrebne kredite.

V Istrskem okraju uživajo študijske podpore tudi dijaki italijanske narodnosti, ki studirajo na italijanskih univerzah, to so: Millo Bruno, Petronio Eno, Petronio Ottavio, Cledani Bruno, Scema Paolo in Colombo Giuseppe, uživajo študijske podpore, ki gredo letno od 80 do 110 tisoč lir.

Slovska oblast skrbi tudi za dva dijaka domova in točenke, je v Koprju 42 dijakov in v Piranu 17 italijanskih dijakov. Za letos je določeno 25 odst. celotnega proračuna za potrebe šole in ljudske kulture.

Pripominjam tudi, da je bilo pred kratkim popolnoma obnov. novo gledališče v Istri, v Koprju, kjer so na sporedu tudi italijanska dela.

Knjige za italijanske osnovne šole, in posebno za III. IV. in V. razred, prihajajo iz Italije, medtem ko jih za prve razrede za srednja šola prihajajo iz Italije, 1949 leto so dokončali gradnjo treh novih šol v bujskem okraju. Sedaj gradijo veliko osnovno italijansko in slovensko šolo v Koprju, gimnazijsko v Bujah in še 3 osnovne šole.

V vseh organih ljudske oblasti so predstavniki Italijanov in deluje 221 oseb italijanske narodnosti, vsako uradno delovno, in tako usno kakor pisмено, je dvojezično. Ne isti način so tudi v tiskovine.

Ne vem, kje bi mogli najti težnjo raznarodovanja na kulturnem in upravnem polju. Bil bi srečen, če bi prebivalstvo slovenske narodnosti angloameriške cone bilo izpostavljen takšnemu raznarodovanju.

O priimkih Razširila se je jaz da ljudska oblast slavizira Italijane, s tem da spreminja priimke.

Znano je, kakšenemu pritisku je bilo izpostavljeno že za časa Avstrije prebivalstvo slovenske in hrvaške narodnosti. Isto mislim, da potrebuje prikažati, da je bila vsa duhovščina Istrs z majhno razliko, italijanske narodnosti do leta 1850, ko so se v redkih primerih pojavili v Istri prvi slovenski duhov.

Razširila se je jaz da ljudska oblast slavizira Italijane, s tem da spreminja priimke.

Znano je, kakšenemu pritisku je bilo izpostavljeno že za časa Avstrije prebivalstvo slovenske in hrvaške narodnosti. Isto mislim, da potrebuje prikažati, da je bila vsa duhovščina Istrs z majhno razliko, italijanske narodnosti do leta 1850, ko so se v redkih primerih pojavili v Istri prvi slovenski duhov.

Razširila se je jaz da ljudska oblast slavizira Italijane, s tem da spreminja priimke.

Znano je, kakšenemu pritisku je bilo izpostavljeno že za časa Avstrije prebivalstvo slovenske in hrvaške narodnosti. Isto mislim, da potrebuje prikažati, da je bila vsa duhovščina Istrs z majhno razliko, italijanske narodnosti do leta 1850, ko so se v redkih primerih pojavili v Istri prvi slovenski duhov.

Razširila se je jaz da ljudska oblast slavizira Italijane, s tem da spreminja priimke.

Znano je, kakšenemu pritisku je bilo izpostavljeno že za časa Avstrije prebivalstvo slovenske in hrvaške narodnosti. Isto mislim, da potrebuje prikažati, da je bila vsa duhovščina Istrs z majhno razliko, italijanske narodnosti do leta 1850, ko so se v redkih primerih pojavili v Istri prvi slovenski duhov.

Razširila se je jaz da ljudska oblast slavizira Italijane, s tem da spreminja priimke.

Znano je, kakšenemu pritisku je bilo izpostavljeno že za časa Avstrije prebivalstvo slovenske in hrvaške narodnosti. Isto mislim, da potrebuje prikažati, da je bila vsa duhovščina Istrs z majhno razliko, italijanske narodnosti do leta 1850, ko so se v redkih primerih pojavili v Istri prvi slovenski duhov.

Razširila se je jaz da ljudska oblast slavizira Italijane, s tem da spreminja priimke.

Znano je, kakšenemu pritisku je bilo izpostavljeno že za časa Avstrije prebivalstvo slovenske in hrvaške narodnosti. Isto mislim, da potrebuje prikažati, da je bila vsa duhovščina Istrs z majhno razliko, italijanske narodnosti do leta 1850, ko so se v redkih primerih pojavili v Istri prvi slovenski duhov.

Razširila se je jaz da ljudska oblast slavizira Italijane, s tem da spreminja priimke.

Znano je, kakšenemu pritisku je bilo izpostavljeno že za časa Avstrije prebivalstvo slovenske in hrvaške narodnosti. Isto mislim, da potrebuje prikažati, da je bila vsa duhovščina Istrs z majhno razliko, italijanske narodnosti do leta 1850, ko so se v redkih primerih pojavili v Istri prvi slovenski duhov.

Razširila se je jaz da ljudska oblast slavizira Italijane, s tem da spreminja priimke.

Znano je, kakšenemu pritisku je bilo izpostavljeno že za časa Avstrije prebivalstvo slovenske in hrvaške narodnosti. Isto mislim, da potrebuje prikažati, da je bila vsa duhovščina Istrs z majhno razliko, italijanske narodnosti do leta 1850, ko so se v redkih primerih pojavili v Istri prvi slovenski duhov.

Razširila se je jaz da ljudska oblast slavizira Italijane, s tem da spreminja priimke.

Znano je, kakšenemu pritisku je bilo izpostavljeno že za časa Avstrije prebivalstvo slovenske in hrvaške narodnosti. Isto mislim, da potrebuje prikažati, da je bila vsa duhovščina Istrs z majhno razliko, italijanske narodnosti do leta 1850, ko so se v redkih primerih pojavili v Istri prvi slovenski duhov.

Razširila se je jaz da ljudska oblast slavizira Italijane, s tem da spreminja priimke.

Znano je, kakšenemu pritisku je bilo izpostavljeno že za časa Avstrije prebivalstvo slovenske in hrvaške narodnosti. Isto mislim, da potrebuje prikažati, da je bila vsa duhovščina Istrs z majhno razliko, italijanske narodnosti do leta 1850, ko so se v redkih primerih pojavili v Istri prvi slovenski duhov.

Razširila se je jaz da ljudska oblast slavizira Italijane, s tem da spreminja priimke.

Znano je, kakšenemu pritisku je bilo izpostavljeno že za časa Avstrije prebivalstvo slovenske in hrvaške narodnosti. Isto mislim, da potrebuje prikažati, da je bila vsa duhovščina Istrs z majhno razliko, italijanske narodnosti do leta 1850, ko so se v redkih primerih pojavili v Istri prvi slovenski duhov.

Razširila se je jaz da ljudska oblast slavizira Italijane, s tem da spreminja priimke.

Znano je, kakšenemu pritisku je bilo izpostavljeno že za časa Avstrije prebivalstvo slovenske in hrvaške narodnosti. Isto mislim, da potrebuje prikažati, da je bila vsa duhovščina Istrs z majhno razliko, italijanske narodnosti do leta 1850, ko so se v redkih primerih pojavili v Istri prvi slovenski duhov.

Razširila se je jaz da ljudska oblast slavizira Italijane, s tem da spreminja priimke.

ni, Ze zaradi tega so bili vsi slovenski priimki pisani na italijanski način.

Zaradi tega si dovoljujem opozoriti gospode svetlovalce na ukaz iz leta 1883, ki nima potrebe komentiranja, ker je že do volj jasen.

Navajam še dekret z dne 7. aprila 1927, s katerim je bil razširjen tudi v te kraje dekret iz januarja 1928, št. 17, s katerim so poitalijani vse slovenske priimke.

Jasno je, da narod, ki je šel v borbo za dokončno uničenje fašizma, ni mogel prenesti te krivice in so bile te izbrisane z dekretom z dne 14. XII. 1945.

Ljudska oblast je popravila samo del krivice, ki je prebivalstvo preteklo stoletja in po, sebo med fašizmom in daje

tako Italijanom kakor Slovencem možnost, kadar seveda hoče, obrzati svoj primerek v italijanski obliki. Zameč tega niti tu ne našemo sledit kaj, naga poskušaj raznarodovanja italijanskega življa.

Ob zaključku bom samo rek, da nima vsa gonia proti coni B niti najmanjši namena braniti položaj prebivalstva coni B, temveč sledi jeno cilju obrambe posebnih pravic razredov, ki so ob prihodu ljudske oblasti izgubili v ocni B svoje posebne pravice in vladujoše položaje. Vpostavitelj starih sistemov ima edini namen izkristalizirati te posebne pravice v prid picle manjšine izkoriševalcev in je jasno, da so se in se bodo takim sistemom uprle delovne množice.

Ob zaključku bom samo rek, da nima vsa gonia proti coni B niti najmanjši namena braniti položaj prebivalstva coni B, temveč sledi jeno cilju obrambe posebnih pravic razredov, ki so ob prihodu ljudske oblasti izgubili v ocni B svoje posebne pravice in vladujoše položaje. Vpostavitelj starih sistemov ima edini namen izkristalizirati te posebne pravice v prid picle manjšine izkoriševalcev in je jasno, da so se in se bodo takim sistemom uprle delovne množice.

Ob zaključku bom samo rek, da nima vsa gonia proti coni B niti najmanjši namena braniti položaj prebivalstva coni B, temveč sledi jeno cilju obrambe posebnih pravic razredov, ki so ob prihodu ljudske oblasti izgubili v ocni B svoje posebne pravice in vladujoše položaje. Vpostavitelj starih sistemov ima edini namen izkristalizirati te posebne pravice v prid picle manjšine izkoriševalcev in je jasno, da so se in se bodo takim sistemom uprle delovne množice.

Ob zaključku bom samo rek, da nima vsa gonia proti coni B niti najmanjši namena braniti položaj prebivalstva coni B, temveč sledi jeno cilju obrambe posebnih pravic razredov, ki so ob prihodu ljudske oblasti izgubili v ocni B svoje posebne pravice in vladujoše položaje. Vpostavitelj starih sistemov ima edini namen izkristalizirati te posebne pravice v prid picle manjšine izkoriševalcev in je jasno, da so se in se bodo takim sistemom uprle delovne množice.

Ob zaključku bom samo rek, da nima vsa gonia proti coni B niti najmanjši namena braniti položaj prebivalstva coni B, temveč sledi jeno cilju obrambe posebnih pravic razredov, ki so ob prihodu ljudske oblasti izgubili v ocni B svoje posebne pravice in vladujoše položaje. Vpostavitelj starih sistemov ima edini namen izkristalizirati te posebne pravice v prid picle manjšine izkoriševalcev in je jasno, da so se in se bodo takim sistemom uprle delovne množice.

Ob zaključku bom samo rek, da nima vsa gonia proti coni B niti najmanjši namena braniti položaj prebivalstva coni B, temveč sledi jeno cilju obrambe posebnih pravic razredov, ki so ob prihodu ljudske oblasti izgubili v ocni B svoje posebne pravice in vladujoše položaje. Vpostavitelj starih sistemov ima edini namen izkristalizirati te posebne pravice v prid picle manjšine izkoriševalcev in je jasno, da so se in se bodo takim sistemom uprle delovne množice.

Ob zaključku bom samo rek, da nima vsa gonia proti coni B niti najmanjši namena braniti položaj prebivalstva coni B, temveč sledi jeno cilju obrambe posebnih pravic razredov, ki so ob prihodu ljudske oblasti izgubili v ocni B svoje posebne pravice in vladujoše položaje. Vpostavitelj starih sistemov ima edini namen izkristalizirati te posebne pravice v prid picle manjšine izkoriševalcev in je jasno, da so se in se bodo takim sistemom uprle delovne množice.

Ob zaključku bom samo rek, da nima vsa gonia proti coni B niti najmanjši namena braniti položaj prebivalstva coni B, temveč sledi jeno cilju obrambe posebnih pravic razredov, ki so ob prihodu ljudske oblasti izgubili v ocni B svoje posebne pravice in vladujoše položaje. Vpostavitelj starih sistemov ima edini namen izkristalizirati te posebne pravice v prid picle manjšine izkoriševalcev in je jasno, da so se in se bodo takim sistemom uprle delovne množice.

Ob zaključku bom samo rek, da nima vsa gonia proti coni B niti najmanjši namena braniti položaj prebivalstva coni B, temveč sledi jeno cilju obrambe posebnih pravic razredov, ki so ob prihodu ljudske oblasti izgubili v ocni B svoje posebne pravice in vladujoše položaje. Vpostavitelj starih sistemov ima edini namen izkristalizirati te posebne pravice v prid picle manjšine izkoriševalcev in je jasno, da so se in se bodo takim sistemom uprle delovne množice.

Ob zaključku bom samo rek, da nima vsa gonia proti coni B niti najmanjši namena braniti položaj prebivalstva coni B, temveč sledi jeno cilju obrambe posebnih pravic razredov, ki so ob prihodu ljudske oblasti izgubili v ocni B svoje posebne pravice in vladujoše položaje. Vpostavitelj starih sistemov ima edini namen izkristalizirati te posebne pravice v prid picle manjšine izkoriševalcev in je jasno, da so se in se bodo takim sistemom uprle delovne množice.

Ob zaključku bom samo rek, da nima vsa gonia proti coni B niti najmanjši namena braniti položaj prebivalstva coni B, temveč sledi jeno cilju obrambe posebnih pravic razredov, ki so ob prihodu ljudske oblasti izgubili v ocni B svoje posebne pravice in vladujoše položaje. Vpostavitelj starih sistemov ima edini namen izkristalizirati te posebne pravice v prid picle manjšine izkoriševalcev in je jasno, da so se in se bodo takim sistemom uprle delovne množice.

Ob zaključku bom samo rek, da nima vsa gonia proti coni B niti najmanjši namena braniti položaj prebivalstva coni B, temveč sledi jeno cilju obrambe posebnih pravic razredov, ki so ob prihodu ljudske oblasti izgubili v ocni B svoje posebne pravice in vladujoše položaje. Vpostavitelj starih sistemov ima edini namen izkristalizirati te posebne pravice v prid picle manjšine izkoriševalcev in je jasno, da so se in se bodo takim sistemom uprle delovne množice.

Ob zaključku bom samo rek, da nima vsa gonia proti coni B niti najmanjši namena braniti položaj prebivalstva coni B, temveč sledi jeno cilju obrambe posebnih pravic razredov, ki so ob prihodu ljudske oblasti izgubili v ocni B svoje posebne pravice in vladujoše položaje. Vpostavitelj starih sistemov ima edini namen izkristalizirati te posebne pravice v prid picle manjšine izkoriševalcev in je jasno, da so se in se bodo takim sistemom uprle delovne množice.

Ob zaključku bom samo rek, da nima vsa gonia proti coni B niti najmanjši namena braniti položaj prebivalstva coni B, temveč sledi jeno cilju obrambe posebnih pravic razredov, ki so ob prihodu ljudske oblasti izgubili v ocni B svoje posebne pravice in vladujoše položaje. Vpostavitelj starih sistemov ima edini namen izkristalizirati te posebne pravice v prid picle manjšine izkoriševalcev in je jasno, da so se in se bodo takim sistemom uprle delovne množice.

Ob zaključku bom samo rek, da nima vsa gonia proti coni B niti najmanjši namena braniti položaj prebivalstva coni B, temveč sledi jeno cilju obrambe posebnih pravic razredov, ki so ob prihodu ljudske oblasti izgubili v ocni B svoje posebne pravice in vladujoše položaje. Vpostavitelj starih sistemov ima edini namen izkristalizirati te posebne pravice v prid picle manjšine izkoriševalcev in je jasno, da so se in se bodo takim sistemom uprle delovne množice.

Ob zaključku bom samo rek, da nima vsa gonia proti coni B niti najmanjši namena braniti položaj prebivalstva coni B, temveč sledi jeno cilju obrambe posebnih pravic razredov, ki so ob prihodu ljudske oblasti izgubili v ocni B svoje posebne pravice in vladujoše položaje. Vpostavitelj starih sistemov ima edini namen izkristalizirati te posebne pravice v prid picle manjšine izkoriševalcev in je jasno, da so se in se bodo takim sistemom uprle delovne množice.

Ob zaključku bom samo rek, da nima vsa gonia proti coni B niti najmanjši namena braniti položaj prebivalstva coni B, temveč sledi jeno cilju obrambe posebnih pravic razredov, ki so ob prihodu ljudske oblasti izgubili v ocni B svoje posebne pravice in vladujoše položaje. Vpostavitelj starih sistemov ima edini namen izkristalizirati te posebne pravice v prid picle manjšine izkoriševalcev in je jasno, da so se in se bodo takim sistemom uprle delovne množice.

Ob zaključku bom samo rek, da nima vsa gonia proti coni B niti najmanjši namena braniti položaj prebivalstva coni B, temveč sledi jeno cilju obrambe posebnih pravic razredov, ki so ob prihodu ljudske oblasti izgubili v ocni B svoje posebne pravice in vladujoše položaje. Vpostavitelj starih sistemov ima edini namen izkristalizirati te posebne pravice v prid picle manjšine izkoriševalcev in je jasno, da so se in se bodo takim sistemom uprle delovne množice.

Ob zaključku bom samo rek, da nima vsa gonia proti coni B niti najmanjši namena braniti položaj prebivalstva coni B, temveč sledi jeno cilju obrambe posebnih pravic razredov, ki so ob prihodu ljudske oblasti izgubili v ocni B svoje posebne pravice in vladujoše položaje. Vpostavitelj starih sistemov ima edini namen izkristalizirati te posebne pravice v prid picle manjšine izkoriševalcev in je jasno, da so se in se bodo takim sistemom uprle delovne množice.

Ob zaključku bom samo rek, da nima vsa gonia proti coni B niti najmanjši namena braniti položaj prebivalstva coni B, temveč sledi jeno cilju obrambe posebnih pravic razredov, ki so ob prihodu ljudske oblasti izgubili v ocni B svoje posebne pravice in vladujoše položaje. Vpostavitelj starih sistemov ima edini namen izkristalizirati te posebne pravice v prid picle manjšine izkoriševalcev in je jasno, da so se in se bodo takim sistemom uprle delovne množice.

Ob zaključku bom samo rek, da nima vsa gonia proti coni B niti najmanjši namena braniti položaj prebivalstva coni B, temveč sledi jeno cilju obrambe posebnih pravic razredov, ki so ob prihodu ljudske oblasti izgubili v ocni B svoje posebne pravice in vladujoše položaje. Vpostavitelj starih sistemov ima edini namen izkristalizirati te posebne pravice v prid picle manjšine izkoriševalcev in je jasno, da so se in se bodo takim sistemom uprle delovne množice.

Ob zaključku bom samo rek, da nima vsa gonia proti coni B niti najmanjši namena braniti položaj prebivalstva coni B, temveč sledi jeno cilju obrambe posebnih pravic razredov, ki so ob prihodu ljudske oblasti izgubili v ocni B svoje posebne pravice in vladujoše položaje. Vpostavitelj starih sistemov ima edini namen izkristalizirati te posebne pravice v prid picle manjšine izkoriševalcev in je jasno, da so se in se bodo takim sistemom uprle delovne množice.

Ob zaključku bom samo rek, da nima vsa gonia proti coni B niti najmanjši namena braniti položaj prebivalstva coni B, temveč sledi jeno cilju obrambe posebnih pravic razredov, ki so ob prihodu ljudske oblasti izgubili v ocni B svoje posebne pravice in vladujoše položaje. Vpostavitelj starih sistemov ima edini namen izkristalizirati te posebne pravice v prid picle manjšine izkoriševalcev in je jasno, da so se in se bodo takim sistemom uprle delovne množice.

Ob zaključku bom samo rek, da nima vsa gonia proti coni B niti najmanjši namena braniti položaj prebivalstva coni B, temveč sledi jeno cilju obrambe posebnih pravic razredov, ki so ob prihodu ljudske oblasti izgubili v ocni B svoje posebne pravice in vladujoše položaje. Vpostavitelj starih sistemov ima edini namen izkristalizirati te posebne pravice v prid picle manjšine izkoriševalcev in je jasno, da so se in se bodo takim sistemom uprle delovne množice.

Ob zaključku bom samo rek, da nima vsa gonia proti coni B niti najmanjši namena braniti položaj prebivalstva coni B, temveč sledi jeno cilju obrambe posebnih pravic razredov, ki so ob prihodu ljudske oblasti izgubili v ocni B svoje posebne pravice in vladujoše položaje. Vpostavitelj starih sistemov ima edini namen izkristalizirati te posebne pravice v prid picle manjšine izkoriševalcev in je jasno, da so se in se bodo takim sistemom uprle delovne množice.

Ob zaključku bom samo rek, da nima vsa gonia proti coni B niti najmanjši namena braniti položaj prebivalstva coni B, temveč sledi jeno cilju obrambe posebnih pravic razredov, ki so ob prihodu ljudske oblasti izgubili v ocni B svoje posebne pravice in vladujoše položaje. Vpostavitelj starih sistemov ima edini namen izkristalizirati te posebne pravice v prid picle manjšine izkoriševalcev in je jasno, da so se in se bodo takim sistemom uprle delovne množice.

Ob zaključku bom samo rek, da nima vsa gonia proti coni B niti najmanjši namena braniti položaj prebivalstva coni B, temveč sledi jeno cilju obrambe posebnih pravic razredov, ki so ob prihodu ljudske oblasti izgubili v ocni B svoje posebne pravice in vladujoše položaje. Vpostavitelj starih sistemov ima edini namen izkristalizirati te posebne pravice v prid picle manjšine izkoriševalcev in je jasno, da so se in se bodo takim sistemom uprle delovne množice.

ni, Ze zaradi tega so bili vsi slovenski priimki pisani na italijanski način.

Zaradi tega si dovoljujem opozoriti gospode svetlovalce na ukaz iz leta 1883, ki nima potrebe komentiranja, ker je že do volj jasen.

Navajam še dekret z dne 7. aprila 1927, s katerim je bil razširjen tudi v te kraje dekret iz januarja 1928, št. 17, s katerim so poitalijani vse slovenske priimke.

Jasno je, da narod, ki je šel v borbo za dokončno uničenje fašizma, ni mogel prenesti te krivice in so bile te izbrisane z dekretom z dne 14. XII. 1945.

Ljudska oblast je popravila samo del krivice, ki je prebivalstvo preteklo stoletja in po, sebo med fašizmom in daje

tako Italijanom kakor Slovencem možnost, kadar seveda hoče, obrzati svoj primerek v italijanski obliki. Zameč tega niti tu ne našemo sledit kaj, naga poskušaj raznarodovanja italijanskega življa.

Ob zaključku bom samo rek, da nima vsa gonia proti coni B niti najmanjši namena braniti položaj prebivalstva coni B, temveč sledi jeno cilju obrambe posebnih pravic razredov, ki so ob prihodu ljudske oblasti izgubili v ocni B svoje posebne pravice in vladujoše položaje. Vpostavitelj starih sistemov ima edini namen izkristalizirati te posebne pravice v prid picle manjšine izkoriševalcev in je jasno, da so se in se bodo takim sistemom uprle delovne množice.

Ob zaključku bom samo rek, da nima vsa gonia proti coni B niti najmanjši namena braniti položaj prebivalstva coni B, temveč sledi jeno cilju obrambe posebnih pravic razredov, ki so ob prihodu ljudske oblasti izgubili v ocni B svoje posebne pravice in vladujoše položaje. Vpostavitelj starih sistemov ima edini namen izkristalizirati te posebne pravice v prid picle manjšine izkoriševalcev in je jasno, da so se in se bodo takim sistemom uprle delovne množice.

Ob zaključku bom samo rek, da nima vsa gonia proti coni B niti najmanjši namena braniti položaj prebivalstva coni B, temveč sledi jeno cilju obrambe posebnih pravic razredov, ki so ob prihodu ljudske oblasti izgubili v ocni B svoje posebne pravice in vladujoše položaje. Vpostavitelj starih sistemov ima edini namen izkristalizirati te posebne pravice v prid picle manjšine izkoriševalcev in je jasno, da so se in se bodo takim sistemom uprle delovne množice.

Ob zaključku bom samo rek, da nima vsa gonia proti coni B niti najmanjši namena braniti položaj prebivalstva coni B, temveč sledi jeno cilju obrambe posebnih pravic razredov, ki so ob prihodu ljudske oblasti izgubili v ocni B svoje posebne pravice in vladujoše položaje. Vpostavitelj starih sistemov ima edini namen izkristalizirati te posebne pravice v prid picle manjšine izkoriševalcev in je jasno, da so se in se bodo takim sistemom uprle delovne množice.

Ob zaključku bom samo rek, da nima vsa gonia proti coni B niti najmanjši namena braniti položaj prebivalstva coni B, temveč sledi jeno cilju obrambe posebnih pravic razredov, ki so ob prihodu ljudske oblasti izgubili v ocni B svoje posebne pravice in vladujoše položaje. Vpostavitelj starih sistemov ima edini namen izkristalizirati te posebne pravice v prid picle manjšine izkoriševalcev in je jasno, da so se in se bodo takim sistemom uprle delovne množice.

Ob zaključku bom samo rek, da nima vsa gonia proti coni B niti najmanjši namena braniti položaj prebivalstva coni B, temveč sledi jeno cilju obrambe posebnih pravic razredov, ki so ob prihodu ljudske oblasti izgubili v ocni B svoje posebne pravice in vladujoše položaje. Vpostavitelj starih sistemov ima edini namen izkristalizirati te posebne pravice v prid picle manjšine izkoriševalcev in je jasno, da so se in se bodo takim sistemom uprle delovne množice.

Ob zaključku bom

VIETNAM - bolna točka francoskega imperija

Francoski zunanji minister Robert Schuman je pred kratkim izjavil, da je Francoska Indokina najbolj ogrožena dežela francoskega imperija. In res se o nobeni koloniji evropskih držav v zadnjem času ne piše toliko kakor o Vietnamu ali Francoski Indokini. Prav v trenutku, ko je francoski parlament odobril dogovor z bivšim anamskim cesarjem Bao

revolucionarne politične organizacije. Leta 1930, je prišlo celo do krajevnega upora, ki pa so ga kolonialne oblasti zadušile. Isto leto je bila ustanovljena KP Vietnam. V strahu pred proletariatom so Francozi začeli domači buržuaziji priznavati razne koncesije.

Druge svetovna vojna je odpravila slabosti francoskega imperija. Med vojno so imele francoske kolonije veliko vlogo v borbi proti fašističnim napadalcem. Francoski kolonialno ozemlje je postalo arena velikih dogodkov. Izdajalske vichyjske oblasti so se opirale na reakcionarne elemente kolonialnih uprav in so skušale spremeniti francoske kolonije v surovinske rezervoarje za hitlerjevsko Nemčijo in imperialistično Japonsko. Ker so se Francozi bali narodnoosvobodilnega gibanja v kolonijah, so prepustili Indokino japonskim okupatorjem del ozemlja pa ostopili Stamu.

Predstavniki francoske oligarhije so pripravljali izročitev otoka Madagaskarja Japoncem in so omogočili hitlerjevski Nemčiji izkoriščanje francoskih kolonij. Sirija in Libanon sta postala operativno oporišče nemške letalstva in večbališče nemške afriške armade.

Po osvoboditvi Francije so zatirani narodi francoskega imperija upali, da bo demokracija metropolitne dežele neizbežno privedla do sprememb v metodah in osnovah francoske kolonialne politike. Komunistična partija Francije je nastopila s programom preustrojitve imperija v federacijo svobodnih in enakopravnih držav, članic Francoske unije, v kateri bi imela svobodna demokracija Francija poglavitno politično, gospodarsko in kulturno vlogo. Toda dvoletna politika vladajočih oblasti Francije je imela za posledico, da se je položaj v kolonijah še zaostril in se je narodnoosvobodilno gibanje silno razširilo. Zatirani narodi francoskega kolonialnega imperija so povežali svojo usodo z vedno bolj naraščajočo borbo protiperikalistični sil v obliki sveta. Protiperikalistična fronta Indokine, ki je nastala v narodnoosvobodilnem boju, in je združila vse stranke, katere so bile za osvobodilno borbo in socialne reforme, je naposled 19. avgusta 1945 razglasila po volji ljudstva neodvisno indokinijsko republiko Vietnam. Vodilno vlogo je imela pri tem stranka Vietnam, ki je nastala po združitvi KP indokine s številnimi demokratskimi organizacijami. Hkrati je bila sestavljena ljudskodemokratska vlada s Ho Si Minhom na čelu.

MLADA VIETNAMSKA MATI SE VRACA V SVOJO ZNACILNO UBOZNO DOMACILO S SVOJEVRSTNO IZREZANIMI STOPNICAMI

Dajem o neodvisnosti Vietnam v sklopu Francoske unije, so LR Kitajska, Sovjetska zveza in dežele ljudske demokracije, razen Jugoslavije, priznale svobodno vietnamsko republiko in njeno vlado s Ho Si Minhom na čelu. Velika Britanija, ZDA in še nekatere dežele s kapitalističnim družbenim redom so nasprotno priznale Bao Dajeva režim; indokinska vlada pa je izjavila, da ne bo priznala Bao Dajevu ne bo Ho Si Minhovega režima. Marčev se bodo dogodki razvijali. Korak Sovjetske zveze je vladajoče francoske kroge močno vznemirilo: pariški tisk ga je označil celo kot sovražno dejanje proti Franciji, s katero ima ZSSR zavezniško pogodbo. Položaj v Vietnamu je postal vsekvar zelo zamotan, težišče hladne vojne med obema taboroma se je preselilo na Daljni vzhod, torišče mednarodne napetosti pa je v Francoski Indokini.

Francoska Indokina je bila in še danes zaradi svojih ogromnih bogastev torišče močne imperialistične ekspanzije. Ta važna francoska kolonija obsega 740.000 kv. km in se razteza na vzhodnem in jugovzhodnem delu polotoka Indokine. V sestavu Francoske Indokine so pokrajina Kosičina in dežele Anam, Tonking, Laos in Kambodža. Prebivalstvo je 22 milijonov, ki so povečini Anamiti. Od francoskega kolonialnega imperija, ki obsega skupno 11.960.000 kv. km in je raztresen po vseh delih zemeljske oble, je Indokina najbogatejša dežela.

Vietnam je postal po dolgotrajnih bojih s kitajskimi zavojalci v 11. stoletju svobodna dežela, kolonialno poseganje v njegovo neodvisnost pa se je začelo okoli leta 1627, stopili katoliški francoski misijonarji na vietnamska tla. Francija je polagoma podjarmila pokrajino za pokrajino in leta 1877, slednjim združila vse dežele v Indokinijsko zvezo, ki je bila pod oblastjo in nadzorom francoskega guvernerja. Francoski koncesionari so kmalu spremenili rodovitno pokrajino Vietnam v rizeve plantaze. Vietnam je postal po pridelitvi riža druga država na svetu. Po prvi svetovni vojni so Francozi še povečali izkoriščanje velikega rudnega bogastva Vietnam, ki vsebuje v svojih eruptivnih ozemljih; pre mag, železo, cink, krom, svinec, mangan in kalaj. V Kambodži so začeli gojiti tudi kavčuk, sladkorni trs, oljnice, bombaž, kavo in čaj. Ze itak suženjski pogoji domačih delavcev so se še poslabšali. Povprečna mzeda je bila osem do desetkrat manjša kakor v Evropi. Ni čudno, da je v Premogovna družba Tonkinga ki je razpolagala s kapitalom 100 milijonov frankov, zaslužila od leta 1929, do 1945, nič manj kakor 361 milijonov frankov čistega dobitka. Detonati dan je trajal 15 ur in so morali kmetje izročiti 80 odst. svojih pridelkov veleposelstnikom. Pred vojno je bilo v Vietnamu 120.300 težkih alkohola iz 1703 trgovine opija in drugih mami, a samo 4 srednje šole.

V takih pogojih se je po prvi svetovni vojni pod vplivom kitajskega ideologa Sun Jata Sena začelo v Indokini naglo razvijati gibanje za neodvisnost in so bile ustanovljene močne

leta 1946, pa je bila razglašena tudi ljudskodemokratska ustava. Nova vlada je izvedla agrarno reformo in zelo duignila kulturno stanje v deželi. Po poročilih sovjetskih listov nadzira Ho Si Minhova vlada skoraj devet desetih vse Indokine, po poročilih angleških listov pa je njen vpliv močan samo na severu, na jugu pa neznan.

Stanje francoskega kolonialnega sistema je danes takšno, da lahko samo prava demokracija metropole in metode prijateljskega sodelovanja na podlagi enakopravnih pravic in interesov ohranijo trdno povezanost med Francijo in večino njenih prekomorskih posesti.

SVETISCE V ANGKORU, 10 KM NAD TONLEJEM V KAMBODZI. SVETISCE OBSEGA 4 KM IN IMA VELIKANSKO KATEDRALO, KI JE SREDISCE PROPADLEGA MESTA

NAVAJCI - INDIJANSKO PLEME V AMERIKI

Čeprav so ameriški državljani, nimajo volivne pravice ter jim je, kakor vsem ljudem „nižje rase“, prepovedan vstop v javne lokale

91. LETNI INDIJANEC «SIVA GORA» PRIPOVEDUJE OTROKOM LEGENDE O NEKDAJ SLAVNEM PLEMENU

Na divjih visokih planotah ameriškega severozapada leži gozda, ki je naseljena s tujim narodom. Ta država v državi je geografsko del Zdrženih ameriških držav, kulturno pa se bistveno od njih razlikuje. 61.000 njenih državljanov sicer pripada ameriški državi, ne pa njeni družbi. Več kot 700 let so živeli Navajci na tej zemlji in lovili po gozdovih živali ter obdelovali trdo rušo teh krajev.

Ko se je pojavil prvi beli

vedela, datamkajnja zemlja ne more prehraniti vsega naroda. V javnost pa je novica prodrla šele pred nekaj meseci, ko se je zvedelo o grozni lakoti in boleznih, ki kosti tankaljšne ljudstvo.

Navajci živijo v velikih družinskih skupinah, ki štejejo vso bližino in daljnje sorodstvo. Po navajskem običaju se naseli mož na domu svoje žene. Večina se ukvarja z ovčerejo, poleg tega pa sade tudi koruzo medtem ko žena tke preprogo, ki jih pročaja belcem. V glavnem so ovce njih glavno bogastvo, ker bi brez njih vsi pomrli od lakote. Število ovac pa se iz leta v leto manjša, kar je zasluha belcev, ki se izgovarja, da se bodo pašniki zaradi tega prehitro izprali. Medtem ko je dokazano, da je za življenjski obstoj družine potrebno približno 250 ovac, je vlada hlačno zračnala, da nahranijo pašniki lahko samo 600.000 ovac, kar bi bilo dovolj za 2.400 do 11.000 navajskih prebivalcev. Na ta način ne bi imela ogromna večina prebivalcev niti tega, kar je potrebno za najbolj preprosto življenje.

Boj kot vse drugo se Navajci bojijo bolezni. Ta njih strah je opravičen, odkar so prinesli belci s seboj alkohol in druge hude bolezni, ki so tako strahovsko ostotke novorojenih preprečili izumiranje plemena. Vse to pa ni nobeno čudo, če upoštevamo, da je število bolnih smešno majhno sprič tako velikega števila obolevih. Tako je na primer za tuberkulozo samo ena bolnica s 100 posteljami, čeprav ta bolezen povzroča smrt največjemu številu prebivalcev.

Mladi izobraženi Navajci so se znašli med dvema svetovna. Medtem ko so njih predniki, ki zaradi pomanjkanja sil bili primorani nadaljevati primitivno življenje, se je ta mladi roč znašel pred težkim problemom,

Električno oko, ki vključuje in izključuje cesno razsvetljavo

Z pred leti so v Ameriki začeli izdelovati avtomatske naprave, ki ob določenem času vključijo in izključijo električno cesno razsvetljavo. Te naprave pa je treba sproti regulirati glede na letni čas. Sedaj pa je ameriško podjetje General Electric začelo izdelovati napravo, ki avtomatično vključuje in izključuje cesno razsvetljavo v mraku. Posebna fotoelektronska sprostila električni tok, kadar popusti dnevna svetloba, tako da je mogoče razločiti predmete le na razdalji 150 m. Fotoevrka je občutljiva zlasti za rdeče žarke, kar ima večerna in jutranja svetloba več rdečih žarkov. Ko se zdanj naprava na isti način izključuje električno cesno razsvetljavo.

GOSPODARSTVO

TRGOVINA • INDUSTRIJA • PROMET • FINANCE

Lekcija tržaškimi gospodarskim krogom iz avstrijsko-italijanskega sporazuma za trgovanje z Južno Tirološko

Samostojni Trst pomeni v praksi manj kot „regione“

Pogajanja za novo trgovinsko pogodbo med Avstrijo in Italijo, ki so pred duri, spravilo zveza na dan že pogosto obravnavana vprašanja, zaradi katerih se trgovinski promet med obema državama ni razvijal po pričakovanih. Dve glavni stvari sta: izprememba blagovnih seznamov, ki so se pokazali kot nezadostni bodiši po

kvaliteti lakor po količini; pri nekaterem blagu in uredati obravnanskih tedajev med silin-gom in livo. Oboje, zlasti zadnje vprašanje močno zadeva interese tržaške tranzitne trgovine in prometa. Nedavno smo pisali o sestanku tržaških in avstrijskih interesentov v Grazu, kjer so izdelali razne predloge s tržaško-avstrijskega stališča. Zda bi opozorili na razvoj posebnega trgovinskega dogovora za izmenjavo blaga med italijansko Južno in avstrijsko Severno Tirološko, ki vsebuje nekatere tudi za Trst zanimive stvari.

Avstrija in Italija sta 13. junija 1949 sklenili sporazum o prometu med obema svojima obsejnima deželama, ki temelji na čl. 3 pariškega sporazuma med De Gasperijem in Gruberjem iz 1947. Vrednost letnega prometa je bila določena na 750 milijonov lir v vsaki smeri. Od sklepa je poteklo dobro polletje in gospodarski tisk primerja zdaj rezultate. Po «24 ORE» dne 21. t. m. je bilo dne 31. 12. p. l. stanje zadevnih računov pri Banca di Trento, ki posluje kot zastopnik Cambital-a pri tem posebnem kliringu, sledeče: Avstrijski izvozniki so uplatili 345.635.780 lir, uvozniki na italijanski strani pa 370.201.017 lir. Saldo je torej znaten kredit Avstrijem (Neue Zuercher Zeitung z dne 16. t. m. prinaša popolnoma drugače podatke s saldom, dolgom Avstrijeve 1,4 milijona lir!). Vprašujejo se, zakaj slab razvoj. Z italijanske strani trde, da je vzrok avstrijska osrednja oblast, ki ne dovoljuje uvoza brez nadzorstva, ki ga izvaja sama zelo strogo. Za tem naj tiče razni avstrijski interesi, ki hočejo konkurenca blaga iz Južne Tiroleske. Govori se zlasti o vinu. Tega je Avstrija uvažala pred vojno okrog 60-70.000 hl, do dveh tretjin iz Južne Tiroleske. Po vojni ga je na pr. uvožila od januarja do septembra 1949 iz Italije 24.915 hl in skoraj v celoti iz bosenske in trentinske pokrajine — 21.371 hl! Toda vinarstvo združuje iz Badna pri Dunaju je prav te dni zahteval od vlade, da ustavi vsake vsak uvoz vina iz tužine.

Razen teh protekcionističnih tendenc pa so bile velike težave s tečajem. Ta posebni «južnotirološki kliring je imel

Stvar je zelo poučna. Kadar da lahko določa rimska osrednja oblast precejšnjo samostojno nelo v okviru državnega ozemlja, ki je pod njihovo absolutno kontrolo. Tudi volja je katnih krogov, t. j. Južnotirološki in Trentinske samostojnosti pa brez škode za ostale, vodijo gospodarski promet s sosednjimi deželami, je očita. Ako vse primerjamo s položajem Trsta in s posebno trdoto in strogo stjo, ki jo umetno ustvarja tukajšnja in rimska oblast, vseh vprašanih mednarodnih gospodarskih odnosov. Trževsko ozemlja, ki je de facto in de jure samostojno, šele vidimo kakšno silo delajo trževsko gospodarstvo. In sicer potekajo ko so pomnoženo z vseh strani priznati mednarodno funkcije tržaškega pristanišča, prometa, trgovine in plobe, česar ni največji nestrpnosti ne zmoško.

V LR Hrvatski meliorirajo okrog 70.000 ha zemlje

V LR Hrvatski so se začela velika melioracijska dela že prvo leto petletke. Začeli so osuševati Jelas-polje, Crnac-pole in Bid-polje. Peljetni plan določa, da morajo z melioracijskimi deli pridobiti 70.000 ha rodovitne zemlje.

Uspesen razvoj tržaškega gospodarstva je odvisen od tega, ali bodo odločilno pritenili, zlasti Vojska uprave pokazali vsaj toliko razumevanja za njegove potrebe in stanja, kakor ga je italijanska vlada v vprašanju Južne Tiroleske. Brez tega ne pride do celokamora in uprati se je treba, kak pravičen uspeh, ne bi dosegel na pr. tržaški promet sejem in razni načrti v zvezi s njim, v mednarodnem merilu namreč Primer Bozna in Trsta pa naj bo tudi pouk za tiste tarmaste ljudi pri naši republikani zbornici in drugod, ki prenesli v Rim celo tiste stvari in pogajanja, ki so jim bolj močje prepričana na pr. jevska skla pogajanja z madžarsko delegacijo itd.

Situacijski načrti za 7 hidrocentral v Crni gori

V Crni gori imajo tudi geodeti mnogo dela v zvezi z velikimi gradbenimi deli. Crna gora je med narodnoosvobodilno borbo najbolj trpela. Popolnoma razdejana so bila številna naselja. Obnoviti in zgraditi je treba vsa cela mesta, na pr. bivšo Podgorico, sedanjih Titograd, Razen tega so po osvojitvi začeli graditi industrijske obrate in elektrarne. Goske načrte za Titograd, Plevlje, Zabljak, Danilovgrad in Andrijevico. Naredili so pa tudi načrte za melioracije Djemovske ga polja, dela Bjelopavliške ravnine, Stojkega in Ulejnjskega polja it. Trasirali so na stotine kilometrov elektrovdov in cest. Poslani pa tudi teren in izdelali situacijske načrte za sedem večjih hidrocentral.

reče smole so jih obrignili, da so se cele truce talle in rigajoč od bolečin zakotalile pod oziđe.

Lani so prvič začeli namaka. Leta 1948, so uspešno nadaljevali melioracijska dela na poljih, ki so jih začeli meliorirati prvo leto petletke. Razen tega so se dela začela še v Dalmaciji na Sinjskem in Vranskem polju ter Nadinskem barju (ablatu). Lani pa so začeli meliorirati veliko Lonjsko polje.

Na Lonjskem polju so zgradili 23 km dolg obrambni naspil in zavarovali pred poplavanji 10.000 ha zemlje. To je lanjski največji uspeh melioracijskih del na Lonjskem polju. Hkrati so začeli tudi na tem polju kopati glavni prekop med Ruvicami pri Zagrebu do Str. Gradiske.

Nadaljevanje sledi

Gradnja nove železniške proge v Srbiji

leznico bodo speljali od kraja Čučale pri Krusevcu najprej po dolini Rasinje, nato skozi pregor in Jankovo klisuro ter mimo kraja Blace do Pločnika v bližini Kursumlije. Sekcija za trasiranje te proge je v podrumem letu izvršila vsa dela, izdelala načrte in tudi že zakoličila progo v vsej dolžini.

Progo Reka - Zagreb že elektrificirajo

Zeleznica Zagreb-Reka je od leta do leta obremenjena. Cedeže najnežja zahteva je, da se poveča njena zmogljivost. Zato bodo še letos poveljali številno križišče, na pr. na železniški postaji v Dragi in med Delnicami in Lokvami. Na dalje bodo razširili postaji Skerliću in Plase-Crikvenica.

Da se bo zmogljivost proge čim bolj povečala ter tako izboljšala zveze reškega pristanišča z zaledjem, bodo progo elektrificirali, predvsem najtežavnejši del od Reke do Srbskih Moravic. Elektrifikacijska dela so se začela. Do konca pruhodne leta bo reško pristanišče popolnoma obnovljeno in to tedaj se mora tudi primerno povečati zmogljivost proge.

Pod svobodnim soncem

Rustika je tri gnev. S stolpa je motril neprenehno v daljavo in čakal novih barbar-skih čet. Ni jih bilo. Hipoma se je oddelil. Ročno je izginil njegov zlati šlem s stolpa, zavzele so trobente in rogovi, z ropotom so zavezala vzhodna vrata in proti Slovenom je vdrila strogo urejena legija hoplitov. Z oziđja so se umaknili vojaki, vsa posadka je udarila na izpad.

Stotine sekir in kopij je zaključilo po zraku in se zarilo

Pod svobodnim soncem

pa je gonil srdit in ponosen stotine barbarov vedno dalje in dalje v tesne soteske, upajoč, da jih tam zgrabi stisnjene in poseka kakor pse do zadnjega moža.

Pod svobodnim soncem

Toda nenadoma so zadoneli rogovi Slovenov in Antov. Od vseh bregov, z vseh strani, iz gozdov in sotesk je zagrmelo s silno lego. Rusiki je obstal okamenel. Niti za hipce ni premisljal, kaj pomenijo ti glasovi.

Pod svobodnim soncem

Spoznal je ukano barbarov. «Nazaj! V Toper!» To povelje so glasile troble. Legija se je strnila in v bežečem koraku hitela proti mestu. Toda bilo je prepozno. Največja sila Slovenov z Iztokom na čelu jim je udarila v bok in razkrala vrsje. V obraz je legil planil Rado, za hrbet je navallil Jarozir z bežečo tolpo, ki se je vrnila.

Pod svobodnim soncem

Po oziđju se je razlegel jok ženskih in otrok. Mesto je poplavila zmešnjava. Nekaj bogatih družin je ubežalo na taje, za njimi so hileli revčiji, ali bogatini so jih pehali iz colnov v morje, da se niso popotile preobložene sajke. Stotine ljudi se je borilo z valovi, kilicalo na pomoč, toda bogati jadrnici sta sprejeli samo svoje; dvignili so sidro in odpluli proti Solunu.

Pod svobodnim soncem

Pred Toperom je medtem ponel bojni metel. Od vse legije je bežalo nekaj desetoric vojakov brez smotra in se te so gonili drzni Slovenom in trde noči. Vsi drugi so obežali mrtvi ali mrtli in vzdihali z bolesto na okrvavljenih licih. Sloveni in Anti so bili izmučeni, da se po boju niso oglasile davorije in da si sam Iztok ni upal gnati borcev nad mesto, ki bi ga spočili zlahka zajeli v splošnem strahu in grozi.

Pod svobodnim soncem

Zagoreli so sicer ognji, pa naglo pogasnili. Vojska je zapla v grobni sen.